

Rondetafel Virtuosoos Vlaanderen!

21 november 2014

Panelleden:

- Fons Leroy: gedelegeerd bestuurder VDAB
- Bart Wallays: directeur Run Your Business, Unizo
- Ulrike Masson: onderzoeker VIVES, met focus op het opstellen van competentieprofielen
- Kaat Peeters: directeur Sociale Innovatie Fabriek. SIF denkt oplossingen uit om maatschappelijk problemen aan te pakken.
- Jorijn Neyrinck: coördinator tapis plein vzw, expertisecentrum voor erfgoedparticipatie, met focus op ICE.

Moderator: Roel Daenen, stafmedewerker communicatie FARO

Verontschuldigd: Maarten Bresseleers, Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten

---

VRAAG 1: Cutting edge craftsmanship wordt naar voren geschoven vanuit Vlaanderen, maar geraakten de ambachten ondergesneeuwd?

- Jorijn Neyrinck - Tapis plein: Vlaanderen gaat prat op meesterschap, maar eigenlijk mogen we van geluk spreken dat wat nu leeft er effectief is. Ambachten zijn een zeer individueel beroep. De netwerken zijn weinig tot niet georganiseerd. Vele (niche-)ambachten vallen hierdoor tussen de mazen van het net. De vraag is wat hierrond kan gebeuren, hoe deze vakmensen kunnen ondersteund worden en vanuit welke beleidsmatige hoek dit kan gebeuren.
- Bart Wallays - UNIZO: Je kan het ambachtelijk vakmanschap op een emotionele en rationale manier bekijken. Unizo zelf legt de nadruk, met het Handmade in Belgium-label, op de authenticiteit van het product en het maakproces, niet op de kwaliteit ervan.

VRAAG 2: Zouden we 'authentiek' en 'ambachtelijk' kunnen vastleggen, definiëren, afbakenen? Wat is 'authentiek'? Waarvoor staat 'ambachtelijk'?

- Fons Leroy - VDAB: Vanuit de arbeidsmarkt bekeken, is het belangrijk niet verder te dualiseren. De ambachtencluster is momenteel ondergewaardeerd, dat staat vast. Maar we moeten ons ervoor behoeden dat we de ambachten ook niet gaan overwaarderen t.o.v. andere sectoren. Iedereen heeft talent en elk talent moet aan bod komen op de arbeidsmarkt. Talent op basis van ambachten komt nu te weinig aan bod, maar dit overwaarderen zou tot een ranking van de markt leiden. Hierbij aansluitend lijkt het idee van eretekens een fout signaal te geven. Als het is om de top van de top een ereteiken te geven en arbeiders niet, dan dualiseer je.
- Bart Wallays - UNIZO: Bij UNIZO wordt een erkenning enkel rationeel bekeken – ben je een ambachtsman in hoofdberoep of niet?

VRAAG 3: Van waaruit is het HIB-label gegroeid? Is dit er gekomen n.a.v. een vastgestelde nood of vraag van ambachtsmensen, of eerder vanuit een vastgestelde trend?

- Bart Wallays - UNIZO: Vanuit beide. Het was een samenloop van omstandigheden. Het concept spreekt zowel de DIY-generatie aan (o.a. 'de makers'-lijn) tot professionelen (HIB-label) en meesters.

VRAAG 4: Een van de voorwaarden om het label te kunnen ontvangen is lid zijn van UNIZO. Is het niet ergens jammer dat niet-leden van UNIZO dit niet kunnen krijgen, waardoor deze initiatieven slechts een beperkt deel van de ambachtsmensen bereikt? Op die manier pakt het label niet de globale noden aan, maar slechts een niche.

- Bart Wallays - UNIZO: Hier is bewust voor gekozen. UNIZO heeft een hele werking die ten dienste staat van de leden. Er worden verschillende activiteiten aangeboden, ook op maat van ambachten.

VRAAG 5: In de missie van de VDAB staat o.a. loopbaanbegeleiding en dienstverlening. Ziet de VDAB een rol voor de organisatie weggelegd in wat hier vandaag is voorgesteld?

- Fons Leroy - VDAB: De podiumkunsten is een volwaardige sector, met eigen instituties die alles in huis hebben om hier initiatief rond te nemen o.a. loopbaanbegeleiding, kunstenloket. Bij ambachten ligt dit anders, maar in de missie staat tevens dat er ingegaan wordt op vraag en aanbod. Momenteel is er binnen de economie weinig vraag naar. Vanuit de missie is het dus moeilijk om hier vanuit VDAB op in te zetten. Daarnaast brengen VDAB en Syntra competenties in kaart. Dit gebeurt ook voor de ambachtenmarkt. Er wordt o.a. bekeken hoe mensen vanuit ambachtelijke projecten kunnen doorgroeien naar de reguliere markt. Er bestaat dus heel wat in die sector van ambachtelijke vaardigheden.

VRAAG 6: Een vraag over het competentiedenken - over welke competenties moet een ambachtsman/vrouw beschikken?

- Ulrike Masson - VIVES: In de eerste plaats passie. Passie is echt nodig om de ambachten als beroepskeuze te zien. Je wordt er niet rijk mee, dus ambachtsmensen kiezen voor het vak omdat ze het graag doen. Daarnaast moeten ze ook beschikken over kennis: zowel van oude als nieuwe technieken. Tot slot moeten ze over creativiteit beschikken - ze moeten creatief om kunnen gaan met materialen - en ze moeten kwaliteitsgericht denken. Verschillende competentieprofielen worden momenteel opgesteld, o.a. rond restauratie wordt nu gewerkt.

VRAAG 7: Hoe ga je om met het gegeven tijd? Een ambachtsman/vrouw heeft tijd nodig om een kunde in de vingers te krijgen.

- Ulrike Masson - VIVES: Een opleiding is nodig voor een vakman of -vrouw, naast een pak praktijkervaring. Zowel voor de opleiding en het opbouwen van praktijkervaring en kunde is veel geduld en tijd nodig. Het duurt al snel enkele jaren vooraleer een ambachtsman of -vrouw volledig kan meedraaien.

VRAAG 8: Hoe staan jullie tegenover het meester-leerling-model?

- Fons Leroy - VDAB: Niet alle expertise is nog in Vlaanderen aanwezig. De kansen liggen in een pan-Europees model, waarin opleidingen en structurele kaders op elkaar afgestemd zijn.
Daarnaast zie ik de voordelen in van het duaal leren (een combinatie van werk en opleiding). Vlaanderen is een kmo-land met kleine ondernemers, dus waarom zou een leerling-meester systeem hier niet kunnen? Internationaal zijn hier al positieve ervaringen mee (vb. Oostenrijk).
Vragen die bij het installeren van dit model naar boven komen zijn: Welke partners heb je hiervoor nodig? Hoe vind je leerlingen voor dit systeem? Een samenwerking met scholen – mogen leerlingen de schoolmuren verlaten? Een interessante uitdaging met potentieel.
- Bart Wallays – UNIZO: UNIZO staat volledig achter het meester-leerling-idee. UNIZO heeft o.a. al ervaring met het project ‘Maker aan de schoolpoort’, waarin een jonge maker, die met zijn aangeleerde kunde zijn brood verdient, zijn ervaring deelt met leerlingen.
UNIZO ziet ook heil in de combinatie van oude en nieuwe technieken. Binnen een meester-leerling-model, gaan oud en nieuw samen. Meester en leerling inspireren elkaar en brengen elkaar iets bij. Er is een wederzijdse overdracht van kennis, ambitie, passie en inspiratie.

VRAAG 9: Het verbinden van oud en nieuw, dit lijkt een kolfje naar de hand van de Sociale Innovatie Fabriek?

- Kaat Peeters – Sociale Innovatie Fabriek: Dit is een taai probleem, waar de fabriek zelf geen specialist in is noch antwoorden voor heeft. Maar in Vlaanderen Brussel zitten wel veel mensen met antwoorden!
Het opzet van de Fabriek is mensen met kennis van zaken samenbrengen n.a.v. een passie, vraag, probleem van externen. Als fabriek zijn we een organisatie met helikopterfunctie, een makelaar in een sectoroverschrijdend geheel. We behouden het overzicht en bekijken hoe we mensen kunnen verbinden om gezamenlijk tot een duurzaam model te komen.

VRAAG 10: Zijn er andere waarden die nog niet aan bod kwamen en die een rol spelen binnen dit verhaal?

- Jorijn Neyrinck – tapis plein vzw: Het is een maatschappelijke taak om iets op de agenda te zetten waar je signalen over opvangt. Cultuur, waar immaterieel erfgoed ook rond draait, staat niet alleen, maar maakt deel uit van een

samenleving. Wanneer we ambachtsmensen en podiumkunsten (waar bepaalde niches ook tussen de plooiën van het huidig netwerk en beleid vallen) willen ondersteunen, moeten we niet bang zijn dat de focus wat verschuift, weg van cultuur/erfgoed, en ook andere focussen als bijvoorbeeld economie in beeld komen. Vanuit de makelaarsfunctie blijf je wel opletten: de culturele bril vraagt een andere aanpak; dit mag niet helemaal verloren gaan. Dit maakt het enkel interessanter en duurzamer.

- Bart Wallays – UNIZO: Is er niet een tijdsgeest die in ons voordeel speelt (zoals in Amerika en de “maker movement”)? Een navraag bij UNIZO-leden gaf bijvoorbeeld een verrassend resultaat. Bij de vraag naar wat in de nabije toekomst voor hun onderneming de grootste uitdaging was, bleek de gevoeligheid van de consument voor duurzame producten met stip op 1 te staan. Authenticiteit, duurzaamheid, uniek ... zijn begrippen en waarden die nu de tijdsgeest bepalen.
- Fons Leroy - VDAB: Met het afzetten van economie tegenover erfgoed bereik je niets constructiefs. Ook door economische actoren wordt namelijk veel gedaan rond ambachten, overdracht ... Die verhalen zitten ook in bedrijven: vaak zijn bedrijven zelf bezig met het beschrijven van hun erfgoed (vb. Suikerfabriek Tienen).
- Jorijn Neyrinck – tapis plein vzw: begrippen als authentiek, uniek krijgen een andere betekenis voor de consument/economie/toerisme dan bij het omgaan met immaterieel erfgoed, waar de beleving voorop staat. Vanuit onze economie en de consument is een er hang naar labels i.f.v. herkenbaarheid. De culturele nood of het cultureel belang kan een insteek zijn, waar de overheid wel een rol in kan spelen: je kan niet alles ondersteunen, maar als een ambacht of iets binnen de podiumkunsten belangrijk is voor de identiteit, kan een overheid hier een meerwaarde aan geven (die zowel voor cultuur, economie als toerisme interessant kan zijn.)
Tot slot: tijd is voor deze disciplines nodig: de leertijd. Vanuit een economisch standpunt is hier minder ruimte voor. Misschien kan daarvoor door de overheid een duwtje gegeven worden vanuit de culturele waarde van die disciplines voor België.

VRAAG 11: Kunnen jullie een wens uiten voor de toekomst. Na deze dag ...

- Jorijn Neyrinck – tapis plein vzw: dat deze dag het begin mag zijn van een echt gesprek om samen na te denken rond geschikte formules om deze disciplines, kennis, kunde en vakmensen te ondersteunen.
- Kaat Peeters – Sociale Innovatie Fabriek: We stellen vast dat mensen steeds meer bereid zijn om samen te werken over sectoren heen (deeleconomie, ruileconomie). Daar kunnen ook voor deze sectoren voordelen in zitten.
- Ulrike Masson - VIVES: Begin van een goed overleg: dat mensen met passie zich kunnen blijven inzetten en ondersteund kunnen voelen.
- Bart Wallays – UNIZO: UNIZO blijft opkomen voor vakmanschap en ambachten vanuit ondernemerschap. Er zijn duidelijk veel interessante contacten rond deze

sectoren (onderwijs, erfgoed ...). UNIZO wil hier graag bij betrokken blijven, maar UNIZO kan een overlegproces niet trekken.

- Fons Leroy - VDAB: VDAB hoopt ook dit een eerste stap is. En heel concreet in de praktijk: verschillende opleidingscentra organiseren zogenaamde beroepsdagen. Het kan een idee en eerste stap zijn om ook ambachten daar in de kijker te zetten.

VRAAG 12, uit het publiek

Veerle Wallebroek (coördinator Het Firmament)): vraag aan meneer Leroy - *U liet eerder vallen dat binnen de podiumkunsten alles gecoverd is (kunst- en deeltijdsonderwijs). Maar er zijn veel deeldisciplines die erbuiten vallen (o.a. mime, figurentheater ...), of beroepen die aan de disciplines gelinkt zijn, maar die door weinigen uitgeoefend worden. Zouden die eventueel ook een plek kunnen vinden binnen de VDAB?*

- Fons Leroy - VDAB: Er zijn reeds voldoende middelen beschikbaar binnen die sectoren die in eerste instantie vanuit de sector zelf aangehaald kunnen worden. De beslissing om hierop in te zetten, kan vanuit de sector komen. Pas in tweede instantie kan beroep gedaan worden op de overheid (en VDAB). Grote groepen binnen de podiumkunsten zijn reeds gedekt (podiumtechniek ...). Het gaat enkel nog over deelaspecten, opleidingen en die zitten dan meer bij Syntra.